

XXII. Kansanpuistot.

Kansanpuistojen valvojan vuodelta 1923 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Vuonna 1923 kansanpuistoissa kävijöiden suuri lukumäärä osoitti selvästi, minkä korvaamattoman osan puistot muodostavat kaupungin asukkaiden elämässä. Kun Seurasaaren, Korkeasaaren ja Mustikkamaalle oli järjestetty kaupunginviranomaisten välittömän tarkastuksen alainen, säännöllinen höyrylaivaliikenne ja toimiluvanhaltijat tästä liikenteen välityksestä maksoivat veroa kunnalle, voidaan henkilöliikenne kansanpuistoihin kesäkautena ilmaista numeroin. Kuitenkin on huomattava, että paljon kävijöitä saapui jalkaisin Seurasaaren, joka sillalla on yhdistetty mannermaahan, sekä että lukuisat soutu-, purje- ja moottoriveneet välittivät huomattavaa henkilöliikennettä puistoihin, jota ei kuitenkaan voida luvuin ilmaista. Myytyjen höyrylaivalippujen luku nousi yhteensä 599,813:een 511,128 sijasta vuonna 1922, kuten allaolevista luvuista tarkemmin ilmenee:

	Täysikasvuisten henkilöiden lippuja.	Lasten lippuja.	Yhteensä.	Lisäys (+) mahd. vähennys (—) vuonna 1923 vuoteen 1922 verrattuna.	Liikenneveroa kaupungille vuonna 1923, Smk.
Seurasaari	38,895	6,606	45,501	— 3,942	10,384: 35
Korkeasaari ..	259,610	63,251	322,861	+ 69,441	71,227: 60
Mustikkamaa ..	211,906	19,545	231,451	+ 23,186	54,931: —
Yhteensä	510,411	89,402	599,813	+ 88,685	136,542: 95

Koska jokainen kävijä säännöllisesti lunasti itselleen sekä meno- että paluulipun, nousi höyrypursia käyttäneiden kävijäin koko lukumäärä suurin piirtein katsoen puoleen taulukossa ilmoitetuista myytyjen lippujen luvusta. Kuten näkyy, osoitti Seurasaari vähennystä henkilöliikenteessä, riippuen nähtävästi etupäässä rumista ilmoista kesällä ja lisääntyneestä liikenteestä sillan kautta, kun taas liikenne Mustikkamaalle ja varsinkin Korkeasaarelle, sateisista ilmoista huolimatta, osoitti yhtä huomattavaa kuin ilahduttavaa lisäännystä. Liikenneveroa koitui kaikkiaan 136,542: 95 markkaa 114,616: 95 markan sijasta edellisenä vuonna. Lukuisat koulut ja koulujen luokat kävivät opettajiensa johdolla alennetuin maksuin Seurasaarella ja varsinkin Korkeasaarella; Korkeasaaren lautta kuljetti lautankuljettajan tekemien muistiinpanojen mukaan 139 koulua eli luokkaa joissa oli yhteensä 4,195 oppilasta, jotka pääasiallisesti kuuluivat kansakouluihin.

Seurasaari. Seurasaaren mannermaahan yhdistävä silta on huolimatta pienemmistä melkein vuosittain uudistuvista vasain ja kansiin korjauksista käynyt epävarmaksi raskaampien ajoneuvojen liikenteelle. Olisi sentähden

sangen toivottavaa, että silta, samalla kun mädäntyneet vasat uudistetaan, tehtäisiin leveämmäksi ja kestävämmäksi, sekä siten sopivaksi autoliikenteelle, joka tähän saakka on ollut kielletty. Sellainen toimenpide tekisi sekä matkailijoille että kaupungin asukkaille mahdolliseksi enemmän käydä saarella ja ihailla tätä luonnonhelmeä, joka tyynellä, kauniilla vehreydellään ja vaihtelevilla maisemillaan tarjoo lepoa ja virkistystä. Olisi syytä Hietaniemeltä varata mairinnoisupaikka höyrylautalle, joka ehkä lähitulevaisuudessa, kun raitiotieyhteys ja katulaitteet on ulotettu tänne, muutamassa minuutissa voisi välittää suoranaisemman ja monelle mieluisemman meriliikenteen saarelle. Matka Ruoholahdesta Merholman ympäri Seurasaarelle on aikaakuluttava ja verraten kallis.

Korkeasaari oli kesällä sangen käytetty, mikä todistaa, että saarella, joka lähellä kaupungin keskiosia sijaitsevan asemansa ja mainioiden kulkuneuvojensa johdosta hyvin soveltuu sangen lyhyitäkin käyntejä varten, oli yleisöön suuri vetovoima, ehkäpä etupäässä eläinkokoelmiensa ansiosta. Yhä selvemmin käy ilmi että tällä saarella kaikkien muiden saarten edellä, on kaikki edellytykset koota kaupungin asukkaat pyhäpäivinä ja vapaahetkinä. Täten on laita myöskin talvisin, jolloin kävijäin lukumäärä toisinaan voi nousta tuhansiin. Kesäisin sattui että yli 8,000 henkilöä sunnuntaisin saattoi käydä Korkeasaarella ja arkipäivisin keskikesällä myytiin lautalla toisinaan yli tuhat lippua. Ajatellen yleisön mieltymystä keveisiin huveluihin olisi syytä perustaa kesätivoli joka menestyksellisesti ja tuottaen kaupungille huomattavat tulot voitaisiin — haittaamatta eläintarhaa — järjestää eteläiselle, Sirpalesaaren vastaiselle osalle saarta, jossa ei ole häkkeitä. Kaupungin tulisi joko itsensä ottaa haltuunsa, taikka myöskin edullisella toimilupasopimuksella antaa jonkin asiaa harrastavan henkilön perustaa tämä tivoli. Korkeasaari olisi, ennen muita paikkoja, sopiva tällaiselle laitokselle, koska yleisöllä siellä olisi tilaisuus myöskin lepoon sekä hyötyä eläintarhassa käynnistä.

Eläintarha. Korkeasaaren eläinkokoelmat, joita koskeva alkuperäinen suunnitelma ennen maailmansotaa oli melkein kokonaan toteutettu sekä eläinten hoitoon ja -asuntoihin että lajien edustajiin nähden, hävitettiin sittemmin sotavuosina, etenkin vuosina 1917—18, jolloin maassa vallitsi rehunpuute, kallis aika ja levottomat olot. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan on eläinkokoelma säilytetty ja työtä sen kohottamiseksi ennen sotaa vallitsevalle tasolle jatkettu. Mutta se käy hitaasti. Suuri osa kotimaisen eläinmaailmamme monumentaalisia edustajia on nyt niin harvinaisia maassamme että niiden laatujen täydentäminen, korkeista ostotarjouksista huolimatta, ainoastaan hitaasti on voitu toteuttaa. Siten on ollut mahdotonta hankkia hirveä, ilvestä, ahmaa, villisikaa y. m. maan eläimistöä edustavia eläimiä. Määrärahojen riittämättömyyden tähden kesti kauan ennenkuin ruostuneet ja rappeutuneet häkit voitiin rakentaa uudestaan, joka on inhimillisen ja järkipärisen eläinten hoidon ensimmäinen edellytys. Senjälkeen kun kuitenkin tarvittavat määrärahat valvojan esityksestä oli myönnetty, esiintyivät kokoelmat sekä täydellisempinä että, mitä asuntoihin tulee, tarkoituksenmukaisemmassa kunnossa.

Kertomusvuonna lisääntyivät kokoelmat bisonvasikalla, jonka lahjoitti Zoologisk Have Kööpenhaminassa, kahdella Laatokanhyllkeellä, mikä laatu ei ennen koskaan ole esiintynyt Korkeasaarella, illerillä, vesikolla, korpilla y. m. Monta hirveä kuoli ruoansulatushäiriöstä, mikä aiheutui siitä että yleisö oli, huolimatta selvistä kieltotauluista, ruokkinut näitä arvokkaita eläimiä tuoreella tai homehtuneella leivällä. Vuoden vaihteessa toimitetussa eläin-

kannan inventoimisessa oli Korkeasaaren eläintarhassa 60 eri lajia, 220 yksilöä, jotka arvioitiin 87,121 markan arvoisiksi, kuten seuraavista numeroista ilmenee:

	Eri laatuja.	Yksilöitä.	Arvo, Smk.
Imettäväisiä	26	93	66,086: —
Lintuja	31	120	20,370: —
Kylmäverisiä eläimiä	3	7	665: —
Yhteensä	60	220	87,121: —

Mustikkamaan puistosta on tullut työväestön laajojen piirien suosituin huviretkipaikka. Tanssilava, ulkoilmateatteri ja ravintola sekä kaupungin rakennuttama suuri uimalaitos ja vastalaitetut komeat tiet lisäsivät viihtyisyyttä. Lähtitulevaisuudessa, kun entinen peltoala tulee ojitetuksi ja muutetuksi urheilukentäksi ja uusi sisäänkäytävä puistoon teetetyksi entisen Sörnäsiin päin olevan telakka-alueen poikki, tulee puisto tyydyttämään korkeimmat kohtuulliset vaatimukset suurkaupunginkin näkökannalta katsottuna.

Kauppaneuvos Henrik Borgströmin puistossa kävi kaukaisen asemansa ja puutteellisten höyrylaivakulkuvuorojen tähden ihmisiä yleensä ainoastaan pyhäpäivisin ja iltoina ennen pyhää, pääasiassa työväenluokkaan kuuluvia henkilöitä ja useasti yhdistyksiä ja seuroja, jotka tahtovat itseksensä viettää lomahetkensä luonnon helmassa. Tehdäkseen puiston tunnetummaksi olisi säännöllisiä laivavuroja järjestettävä, ja vaatimaton kahvila teetettävä kalliolle, josta on ihana näköala Kruunuvuorenselälle ja Suomenlinnaan.

Turholman lepokoti oli, lahjoittajan toivomuksen mukaan, luovutettu eri aloilla työskentelevien, sivistyneitten naisten kesäkodiksi. Rakennukset olivat hyvässä kunnossa; vuoden varrella korjattiin m. m. n. k. renkitupa perusteellisesti. Toivoa tulee että kesäkodin hoidokit todella ovat itseään elättäviä henkilöitä sanan varsinaisessa merkityksessä ja tulisi senvuoksi Lepokoti yhdistyksen, jonka hallussa alue ja siellä olevat rakennukset ovat, vuosittain rahatoimikamarille lähettää luettelon henkilöistä, jotka se aikoo ottaa hoidokeikseen kesällä.

Luonnonsuojelu. Valvoja aloitti vuoden varrella kaupungin puistoissa olevain luonnonmuistomerkkien inventoimisen ja ilmoitustauluja, supistetuin tekstein, molemmilla kotimaisilla kielillä, pystytettiin, joissa kehoitettiin yleisöä noudattamaan varovaisuutta luontoa kohtaan.